

1 והקדוש ברוך הוא אינו כן, אלא הוא צר צורה בתוך צורה – יוצר
 2 את האדם בתוך מעי אמו, ולא זו בלבד, אלא גם מפיל בה רוח
 3 ונשמה קרבים וכו' מעים.
 4 והיינו – וזהו גם מה דאמרת חנה (שמואל א' ב) 'אין קדוש בה' כי אין
 5 בלתי ואין צור כאלהינו. מאי – מה משמעות 'אין צור כאלהינו',
 6 אין ציור כאלהינו, כמו שנתבאר לעיל, שאף בשר ודם יכול לצייר
 7 צורה, אך לא בתוך צורה, ולא עם נשמה קרבים ומעים.
 8 מבררת הגמרא: מאי – מה משמעות הכתוב 'כי אין בלתי', אחר
 9 שכבר נאמר 'אין קדוש כה'. אמר רבי יהודה בר מנסיא, אל תקרי
 10 (ו-תקרא) 'כי אין בלתי', אלא 'אין בלתי', מלשון ריקבון ובליה,
 11 וכך מתפרש הכתוב, שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם,
 12 מדת בשר ודם מעשה ידיו מכלין אותו – שנשארים קיימים גם אחר
 13 שמת ומתבלה. והקדוש ברוך הוא מכלה מעשיו – שמעשה ידיו
 14 בלים ונרקבים והוא קיים לעולם.
 15 הגמרא חוזרת לדברי רב שימי ורבי שמעון בן פזי בענין הפסוק 'ברכי
 16 נפשי: אמר ליה רב שימי (או מר עוקבא) לרבי שמעון בן פזי, לא
 17 נתכוונתי בשאלתי לביאור התיבות וכל קרבי, אלא אָנָא (אני) הכי
 18 קָא אָמֵינָא לך – כך התכוונתי לשאלך, הני חמשה פרקי נפשי
 19 שאמר דוד המלך (ומנויים למעלה), כנגד מי אמרן דוד. והשיבו רבי
 20 שמעון בן פזי, לא אמרן אלא כנגד הקדוש ברוך הוא וכנגד נשמה,
 21 שבחמשה דברים דומה הנשמה לקדוש ברוך הוא, הדמיון הראשון
 22 הוא, מה הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם, אף נשמה מלאה את
 23 כל הגוף. הדמיון השני, מה הקדוש ברוך הוא רואה ואינו נראה,
 24 אף נשמה רואה ואינה נראית. הדמיון השלישי, מה הקדוש ברוך
 25 הוא וְזו אֵת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, אף נשמה וְזו אֵת כָּל הַגּוּף. הדמיון
 26 הרביעי, מה הקדוש ברוך הוא טהור, אף נשמה טהורה – שניתנת
 27 באדם כשהיא טהורה. הדמיון החמישי, מה הקדוש ברוך הוא יושב
 28 בחדרי חדרים, אף נשמה יושבת בחדרי חדרים. יבא מי שיש בו
 29 חמשה דברים הללו, וישבח למי שיש בו חמשה דברים הללו.
 30 הגמרא מביאה דברי אגדה שמוכר בסופם ענין סמיכות גאולה
 31 לתפלה: אמר רב המנונא, מאי דכתיב – מה משמעות הכתוב (קהל
 32 א' כ) 'מי כהחכם ומי יודע פשר דבר', מי כהקדוש ברוך הוא שיועד
 33 לעשות פשרה בין שני צדיקים, בין חוקתו לישעיהו. שהיה חוקתו
 34 צריך להוועץ בישיעיהו אם נהג כשורה בכך שלא נשא אשה, ומאידך
 35 היה ישיעיהו צריך להוכיחו על דבר זה, חוקתו אמר, ליתי – יבוא
 36 ישעיהו נבאי – אצלי, דהכי אשכחן – שכך מצאנו באלהינו הנביא
 37 דאול – שהלך לנבי (אל) אחאב המלך, (שנאמר (מלכים א' יח ב) 'וילך
 38 אליהו להראות אל אחאב'), ישעיהו אמר, ליתי – יבוא חוקתו
 39 נבאי – אלי, דהכי אשכחן ביהורם בן אחאב – שכך מצאנו ביהורם
 40 המלך, דאול – שהלך לנבי (אל) אלישע כאשר הוצרך לו, ומתוך
 41 שלא הלכו זה אצל זה, לא הוכיח ישעיהו את חוקתו על שלא נשא
 42 אשה. מה עשה הקדוש ברוך הוא לפשר ביניהם, הביא יפורים
 43 וחולי על חוקתו, ואמר לו לישיעיהו לך ובקר את החולה, משום
 44 מצות ביקור חולים. שנאמר (ישעיה לח א) 'במים ההם חלה חוקתו
 45 למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו בה אמר ה'
 46 (צבאות) צו לבייתך כי מת אתה ולא תחיה' וכו'.

47 מבררת הגמרא: מאי מזה משמעותה של כפילות הלשון 'כי מת אתה
 48 ולא תחיה'. מבאר הגמרא: מת אתה פעולם הוה מחוליקך, ולא
 49 תחיה לעולם הבא – כשיקומו לתחיה.
 50 אמר ליה חוקתו לישיעיהו, מאי כולי האי – מהו דבר זה שנעשיתי
 51 בעונש כה חמור. אמר ליה ישעיהו, משום דלא (שלא) עסקת
 52 בפריה ורבייה – שלא נשאת אשה. אמר ליה חוקתו לישיעיהו, משום
 53 דהוא לי ברוח הקדש דנפקי מינאי כגון דלא מעלו – משום
 54 שראיתי ברוח הקדש שיצאו ממני בנים שאינם הגונים. אמר ליה
 55 ישעיהו, בהרי כבשי דרממא – עם סתרי הקדוש ברוך הוא למה לך
 56 לעיין. מאי דמפקרת איבעי לך למעבד – מה שנצטוית יש לך
 57 לעשות, ומה דניחא קמיה קודשא בריה הוא לעבד – ומה שנח
 58 לפני הקדוש ברוך הוא, יעשה.
 59 אמר ליה חוקתו לישיעיהו, השתא – עתה, הב לי ברתך – תן לי את
 60 בתך לאשה, אפשר דגרמא וכוונא דידי ודיך – אולי תגרם וכוני
 61 בתוך, ונפקי מינאי כגון דמעלו – ויצאו ממני בנים הגונים. אמר
 62 ליה ישעיהו, כבר נגזרה עליך גזירה שתמות, ולא תועיל לך נתינת
 63 בתי. אמר ליה חוקתו לישיעיהו, בן אמוין, פלה נבואתך וצא – אין
 64 לך להוסיף על נבואתך, כך מקובלני מפיית אבי אבא – דוד המלך,
 65 שאפילו אם חרב חדה מונחת על צוארו של אדם ונראה לו שאינו
 66 יכול להינצל ממנה, מכל מקום אל ימנע עצמו מן הרחמים –
 67 מלהתפלל.
 68 הגמרא מביאה שגם אמוראים סברו כדעת חוקתו שמועילה בקשת
 69 רחמים לאחר שנגזרה גזירה: אתמר נמי – כך גם נאמר בבית
 70 המדרש, רבי יוחנן ורבי (אליעזר) (אלעזר) דאמרי תרוניהו –
 71 שניהם אמרו, אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל
 72 ימנע עצמו מן הרחמים, שנאמר (איוב יג טו) 'הן יקמלני לו איחל' –
 73 גם אם נראה לי שהקדוש ברוך בא להרגני, עדיין אני מייחל לו
 74 שישמע את תפילתי להצילני מן המיתה.
 75 [לסוף יחב ליה ברתיה – בסופו של דבר נתן לו ישעיהו את בתו.
 76 נפק מיניה – נולדו ממנו מנשה ורבשקה. ימא חרא רכביניהו
 77 אבתפיה לאמטויניהו לבי מדרשא – יום אחד הרכיבם חוקתו על
 78 כתפיו להביאם לבית המדרש. אמר חד מינייהו – אמר אחד מהם,
 79 חזי רישא דאבא למטוי ביה גלדאני – ראשו של אבא די רחב וראוי
 80 הוא לצלות עליו דגים קטנים הנקראים 'גלדאני', כלומר שזה
 81 שמוליך אותו לבית המדרש, אין בכך תועלת והרי זה כמו להתעסק
 82 בדברים קטני ערך. וחד אמר – ואחד אמר, חזי רישא דאבא
 83 לאקרובי עליה לעבדה דה – ראוי ראשו של אבינו להקריב עליו
 84 לעבודה זרה. ונתקיים מזה שראה ברוח הקדש שיהיו רשעים.
 85 תבטיניהו בארעא – השליכם לארץ (שנתרשלו ידיו משמיעת דברים
 86 אלו). מספרת הגמרא, מנשה חיה – נשאר לחיות, ורבשקה מית –
 87 מת מהנפילה. קרי אנפשייה – קרא חוקתו על עצמו את הפסוק
 88 (ישעיה לב ב) 'וכלי כליו רעים' – כילי הוא אדם שמווד כל דבר במדה
 89 ולעולם אינו מוסיף עליה, כי עינו צרה בשל אחרים, גם הכלים שלו
 90 רעים ופגומים, ודרש זאת על עצמו שהתנהג ככילי, שלא נשא אשה,
 91 וגם כליו שהיא אשתו שנשא עכשיו, ותלה בה את תקוותו שתועיל
 92 לו וזכת אביה, יצאו ממנה בנים שאינם מהוגנים].

1 להיטהר עד הפסח. ולא הודו לו, מפני שלאחר שנתקדש ניסן אין
 2 מעברים.
 3 תמדה הגמרא: ומי לית ליה לחוקיהו - וכי חזקיהו אינו סובר את
 4 מזה שדרשו בפסוק (שמות יב ב) 'החודש הזה לכם ראש חדשים' המוסב
 5 על חודש ניסן, זה ניסן ואין אחר ניסן, כלומר, לאחר שנקבע חודש
 6 זה לשם ניסן, אין אתה יכול לעברו ולעשותו אדר והחודש שאחריו
 7 ניסן, ואיך עיבר חזקיהו את אדר אחר שנקבע לשם ניסן. מבארת
 8 הגמרא, לעולם לא עיבר חזקיהו אלא בחדש אדר, אלא מעה
 9 בדרשמואל - בדינו של שמואל, דאמר שמואל, אין מעברין את
 10 השנה ביום שלשים של אדר, אף שעדיין לא נתקדש חודש ניסן,
 11 הואיל וראוי לקובעו ניסן - יום זה היה ראוי להיות ראש חודש ניסן,
 12 אילו היו באים אמש עדים לקדש החודש וואדר היה חסר, הלכך
 13 אפילו עתה שלא נתקדש, שוב אין מעברים בו את השנה, אבל
 14 חזקיהו סבר, הואיל וראוי לקובעו ניסן אין מעברים בו, לא אמרינן,
 15 ורק אם כבר קבעוהו לשם ניסן אין מעברים.
 16 הגמרא חוזרת לעסוק בענין תפלתו של חזקיהו: אמר רבי יוחנן
 17 משום רבי יוסי בן זמרא, כל התולה בזכות עצמו - שאומר
 18 בתפלתו, עשה לי בזכותי, כמו חזקיהו שאמר 'זכר נא את אשר
 19 התהלכתי לפניך, תולין לו את ההצלה בזכות אחרים, וכל התולה
 20 בזכות אחרים - שאומר בתפלתו ביושעו ה' בזכות אחרים, תולין
 21 לו בזכות עצמו. משה תלה תפלתו בזכות אחרים, שנאמר בתפלת
 22 משה לאחר חטא העגל (שמות לב א), 'זכור לאברהם ליצחק ולישׂראל
 23 עבדיך, תלו לו ההצלה בזכות עצמו, שנאמר בענין העגל (תהלים ק'
 24 א) 'ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפני לפניו להשיב
 25 חמתו מהשחית'. חזקיהו תלה תפלתו בזכות עצמו, דכתיב -
 26 שכתוב (מלכים ב ב א) 'זכר נא את אשר התהלכתי לפניך, תלו לו
 27 בזכות אחרים, שנאמר (שם ש לד) 'ונגותי אל העיר הזאת להושיעה
 28 למעני ולמען דוד עבדי'.
 29 הגמרא מביאה ראייה לדברי רבי יוסי בן זמרא. אומרת הגמרא: ותיינו
 30 - זו היא גם דרשתו דרבי יחזקאל בן לוי, דאמר רבי יחזקאל בן לוי,
 31 מאי דכתיב - מה פירוש הפסוק (ישעיה לח ט) 'הנה לשלום מר לי מר',
 32 הלא אם הוא שלום אינו מר ואם מר אינו שלום, אלא כך
 33 פירושו, אפילו בשעה ששיגור לו הקדוש ברוך הוא לחזקיהו שלום,
 34 להודיעו שמרפאו מחליו, מר הוא לו, שתלה זאת בזכות אחרים.
 35 אגב שהזכרה לעיל עליית הקיר שעשו האשה השונמית ובעלה
 36 לכבוד אלישע, מבארת הגמרא מה היתה אותה עלייה: מסופר
 37 במלכים (ב ד ט) שאמרה השונמית לבעלה, 'נעשה נא עליית קיר
 38 קטנה ונשים לו שם משה ושלחן וכסא וימנרה ויהי בבאו אלינו יסור
 39 שמה'. רב ושמואל נחלקו בביאור הלשון 'עליית קיר'. חד (א-אחד
 40 מהם) אמר, עלייה - הקומה העליונה שבביתם פרוצה (א-מגולה)
 41 היתה, ללא תקרה, וקיריה - והניחו עליה תקרה לכבוד הנביא. וחד
 42 אמר, באכסדרה גדולה היתה (א-אולם), וחלקיה לשנים - עשו קיר
 43 באמצעה לתת לנביא מקום בפני עצמו, משום צניעות.
 44 מקשה הגמרא: בשלמא - מובן הדבר, למאן דאמר - לדברי האומר
 45 שהיתה זו באכסדרה, היינו דכתיב - זהו מה שכתוב 'קיר', שבנו קיר
 46 באמצעה. אלא למאן דאמר עלייה, מאי - מה ביאור תיבת 'קיר'.
 47 מתרצת הגמרא: שקיריה - שהניחו תקרה על אותה עלייה.
 48 מקשה הגמרא: בשלמא - מובן הדבר, למאן דאמר - לדברי האומר
 49 שהיתה זו עלייה, היינו דכתיב - זהו מה שכתוב 'עליית קיר'. אלא
 50 למאן דאמר - לדברי האומר שאכסדרה היתה, מאי 'עליית', הרי
 51 זה לא היה בעליה. מתרצת הגמרא: כוונתה לומר שחדר זה שיתנו
 52 לו יהיה מעולה שפבתים.
 53 הגמרא ממשיכה לבאר את הפסוק הנזכר: נאמר בהמשך הפסוק,
 54 'ונשים לו שם משה ושלחן וכסא וימנרה'. אמר אביי, ואיתימא -
 55 ויש אומרים שאמר זאת רבי יצחק, הרוצה להנות מאחרים, והנה
 56 - רשאי להנות ואין איסור בדבר, כאלישע - כמו שמצינו בלישע,
 57 שהתארח בבית האשה השונמית ונהנה מהם, שסיפקו לו את כל
 58 צרכיו. ושאנינו רוצה להנות משל אחרים, אל יהנה - רשאי שלא

1 הגמרא מביאה שמועה דומה לזו של רבי יוחנן ורבי אלעזר: אמר רב
 2 חנן, אפילו בעל החלומות - מלאך הממונה על החלומות, אומר
 3 לו לאדם שלמחר הוא מת, מכל מקום אל ימנע עצמו מן הרחמים
 4 - מלהתפלל. שנאמר (קהלת ה ו) 'כי ברוב חלומות והכלים ודברים
 5 הרבה כי את האלהים ירא' - אין לאדם לירא מדברי חלומות,
 6 משום שרובם דברי הבל, ואפילו מיעוטם שאים על ידי מלאך
 7 ומעלתו גדולה, לא יירא מהם, שהרי ביד הקדוש ברוך הוא לבטלם,
 8 ועיקר יראתו תהיה ממנו.
 9 הגמרא חוזרת לדברי חזקיהו, שאין לאדם להתיימשך מלבקש רחמים,
 10 אפילו אם חרב חדה מונחת על צוארו: מיד כשמע חזקיהו את דברי
 11 ישעיהו, שנגזרה עליו גזירה שימות בעולם הזה ובעולם הבא, ויפס
 12 תזקנהו לפניו אל הקיר ויתפלל אל ה' (ישעיה לח א). שואלת הגמרא:
 13 מאי קיר - לשם מה השמיענו הכתוב שהסב פניו אל הקיר. אמר רבי
 14 שמעון בן לקיש, כוונת הכתוב לומר שהתפלל מקירות לבו, שהיה
 15 צריך להרבות ברחמים לבטל את הגזירה. וכמו שמצינו בירמיהו
 16 שנקט בלשון זו, שנאמר כשראה בנבואה, שעתיד האויב לעלות
 17 לירושלים למלחמה, קונן על כך ואמר (ירמיה ד יט), 'מעני מעני אויבתי
 18 קירות לבי וגו' הנה לי לבי לא אחריש כי קול שופר שמעת נפשי
 19 תרועת מלחמה, הרי שהלשון 'קיר' משמש גם ככינוי לקירות הלב.
 20 רבי לוי אמר, כוונת הכתוב לומר, שחזקיהו התפלל על עסקי הקיר,
 21 ואמר לפניו - לפני הקדוש ברוך הוא, רבנו של עולם, ומה האשה
 22 השונמית שלא עשתה לכבוד אלישע אלא עליית קיר אחת קטנה,
 23 ובזכות זאת התיית את בנה, אכי אבא - שלמה המלך, שקשה את
 24 תהיכל של בית המקדש בגולו בכסף ובהבא, על אחת כמה וכמה
 25 שתועיל לי זכותו זו להצילני מעונש המיתה.
 26 הגמרא מביאה את נוסח תפלתו של חזקיהו ומבארת אותו: ויאמר
 27 אנה ה' זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלב שלם
 28 והפסוק בענין עשיתי' (ישעיה לח א). מבררת הגמרא: מאי - מה
 29 משמעות המלים 'והפסוק בענין עשיתי', אחר שכבר אמר שהתהלך
 30 לפני ה' באמת ובלב שלם, שמשמעו שקיים את כל האמור בתורה.
 31 אמר רב יהודה אמר רב, שפסוק גאולה לתפלה כותיקין,
 32 שמוקדים לסיים קריאת שמע ולהתחיל תפלת שמונה עשרה מיד
 33 בנין החמה. רבי לוי אמר, הדבר הטוב שעשה הוא, שנגנו ספר
 34 רפואות, שהיו כתובים בו רפואות למחלות השונות, וגנוו כדי
 35 שיבקשו רחמים על החולים ולא יסמכו על הרפואות הכתובות בו.
 36 הגמרא מביאה דברים נוספים שעשה חזקיהו מלבד גניית ספר
 37 הרפואות: תנו רבנן בברייתא, ששה דברים עשה חזקיהו המלך, על
 38 שלשה דברים הודו לו - הסכימו עמו חכמים, ועל שלשה לא הודו
 39 לו.
 40 על שלשה הודו לו: א. ננו ספר רפואות, והודו לו. ב. בתת - כתש
 41 וטחן את נפש הנחשת שעשה משה רבינו במדבר, לפי שטענו אחריו
 42 לעשותו עבודה זרה, והודו לו. ג. נירר עצמות אביו (א-המלך אחז,
 43 שהיה רשע), על משה של חקלים, כדרך שאר בני אדם, ולא הולינו
 44 לקבורה בכבוד כדרך שאר מלכים, במטות זהב וכסף, כדי שתהא לו
 45 כפרה בבזונו, ומפני קדוש השם, שיתגנה על רשעו ויוסרו בכך
 46 הרשעים. והודו לו חכמים.
 47 ועל שלשה לא הודו לו: א. סתם מי גיחו - נחל העובר סמוך
 48 לירושלים, וכשבא סנהריב מלך אשור להלחם על ירושלים, ציה
 49 חזקיהו לסתום את החלק העליון של נחל זה, כדי שלא יהיו מים
 50 מצויים לחיל אשור לשתות. ולא הודו לו חכמים, שהיה לו לבטוח
 51 בקדוש ברוך הוא, שאמר על ידי ישעיהו הנביא (ישעיה לו ד) 'וגנותי
 52 על העיר הזאת להושיעה'.
 53 ב. קצין דלתות היכל - הסייר מהדלתות את ציפוי הזהב, ושגרים -
 54 ושלחם למלך אשור כדי לפייסו שלא ילחם בו. ולא הודו לו, מפני
 55 שהיה לו לבטוח בה' וכדלעיל.
 56 ג. עבר ניסן פניסן - עיבר את השנה בחודש ניסן, ועשאו אדר שני
 57 כדי לדחות את חג הפסח, לפי שמרבית העם עדיין לא טיהרו עצמם
 58 מטומאת עבודה זרה שהחזיקו בה בימי אחז אביו, וידע שלא יספיקו

60 לא תאכלו על הדם, שאין לומר שבא לאסור אכילת דם, שהרי
 61 לא נאמר לא תאכלו דם, אלא כוונת הכתוב, לא תאכלו קודם
 62 שתתפללו על דמכם - על חיכם (שהדם הוא הנפש).
 63 (איבא דאמר) אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן אמר רבי יוסי ברבי
 64 חנינא משום רבי אליעזר בן עקיבא, כל האוכל ושותה ואחר כך
 65 מתפלל, עליו הכתוב אומר (מלכים א' יד ט) 'ואותי השלכת אחר
 66 גידו', אל תקרי גידו, מלשון גוף, אלא גידו מלשון גאווה, אמר
 67 הקדוש ברוך הוא, לאחר שנתגאה זה באכילתו, קבל עליו מלכות
 68 שמים, שהשליך ודחה צרכי שמים מפני צרכיו הגשמיים.
 69 שנינו במשנה: רבי יהושע אומר, עד שלש שעות הוא זמן קריאת
 70 שמע. אמר רב יהודה אמר שמואל, הלכה ברבי יהושע.
 71 שנינו במשנה: הקורא מכתב ואילך - לאחר שלש שעות, לא הפסיד.
 72 אמר רב חסדא אמר מר עוקבא, ובלבד שלא יאמר יוצר אור,
 73 שברכה זו נאמרת רק כשניכרת יצירת האור, דהיינו בתחילת הבוקר,
 74 ולא לאחר שעבר רבע היום.

75 הגמרא מקשה על רב חסדא: מיתיבי - הקשו בני הישיבה, שנינו
 76 בברייתא, הקורא קריאת שמע מכתב ואילך - לאחר שלש שעות,
 77 לא הפסיד את שכונו לגמרי, אלא מקבל עליה שכר כבוד שהיה
 78 קורא בתורה, אבל לענין הברכות, מברך הוא שתים לפניו ואחת
 79 לאחריה, הרי מוכח מכאן שיכול לברך יוצר אור. מסיקה הגמרא:
 80 תיובתא דרב חסדא תיובתא - אכן פירכא היא לרב חסדא ונדחו
 81 דבריו.

82 איבא דאמר - יש שאמרו שמועה זו בלשון אחרת, אמר רב חסדא
 83 אמר מר עוקבא, מאי - מה כוונת המשנה לא הפסיד, שלא
 84 הפסיד ברכות ויכול לברך את ברכות קריאת שמע. מביאה הגמרא
 85 סיוע לדבריו: תניא נמי הכי - שנינו כן בברייתא, הקורא מכתב
 86 ואילך לא הפסיד, אלא נשכר כבודו שהיה קורא בתורה, אבל מברך
 87 הוא שתים לפניו ואחת לאחריה.

88 הגמרא מבארת את החילוק בין שכר קריאת שמע בזמנה לשכר
 89 קריאתה לאחר זמנה: אמר רבי מני, גדול הקורא קריאת שמע
 90 בעונתה - בזמנה, יותר מהקורא בתורה, ומוכיח רבי מני את דבריו,
 91 מדקתני - מכך ששנינו במשנה, הקורא מכתב ואילך - לאחר
 92 שעברו שלש שעות, לא הפסיד, ומקבל שכר על קריאת שמע,
 93 כבודו הקורא בתורה, מכלל - משמע מזה, דקורא - (שהקורא)
 94 בעונתה עדיף וחשוב יותר מקורא בתורה.

משנה

95 משנתנו דנה באופן עמידת הקורא בשעת קריאת שמע: בית שמאי
 96 אומרים, בערב - בקריאת שמע של ערבית, כל אדם יפה על צדו
 97 ויקרא קריאת שמע, ולא יקרא אותה מעומד. ובבבב - בקריאת
 98 שמע של שחרית, יעמוד - יקרא בעמידה. שניאמר בפרשת קריאת
 99 שמע (דברים ט' ט) 'ודברת בם בשבתך בביתך ובדרכך בדרך ובשכבך
 100 ובקומך', משמע שבלילה יש לקרוא בדרך שכיבה ובבוקר בדרך
 101 קימה. ובית הלל אומרים, כל אדם קורא את שמע בדרך - כפי
 102 שמומנו לו, בין בשכיבה ובין בקימה, בין בישיבה ובין בהליכה.
 103 שניאמר (שם) 'ובלכתך בדרך', משמע שרשאי לקרוא אף בדרך
 104 הילוכו, שאינו לא מוטה ולא עומד, ומוכח שמה שאמרה התורה
 105 'ושכבך ובקומך' לא בא ללמדנו על אופן עמידת הקורא. ומבארים
 106 בית הלל, אם כן למה נאמר 'ובשכבך ובקומך', ללמד שיש
 107 לקרוא פעמיים ביום, בשעה ששני אדם שוכבים ובשעה ששני
 108 אדם עומדים, דהיינו בערב ובבוקר.

109 המשנה מביאה מעשה המוכיח שיש לנהוג כדעת בית הלל: אמר רבי
 110 מרפון, אני הייתי בא - (הלכתי) בדרך, וכשהגיע זמן קריאת שמע
 111 של ערבית, הפתי לקרות - ירדתי מעל החמור, וקראתי קריאת
 112 שמע דרך שכיבה בדרך בית שמאי, וסכנתי בעצמי - באתי לידי
 113 סכנה, מפני הלכתי - שודדי הדרכים, שאילו היה נוהג כבית הלל
 114 וקורא כשהוא רכוב על החמור היה יכול לנוס מהם. אמרו לו
 115 חכמים, כדי היית לזנוב בעצמך - ראוי היית ליהרג, ואילו היית
 116 נהרג היית מתחייב במיתתך, מפני שעברת על דברי בית הלל.

1 להנות, ואינו צריך לחשוש שיראה הדבר כגאווה, או שיביא הדבר
 2 לידי איבה בינו לחבירו הרוצה להנותו, כשמואל הרמתי - (הנביא
 3 שמואל שמקומו היה ברמה), שנהג כן, ולא נהנה משל אחרים,
 4 שניאמר שמואל אחר שהיה מסובב בערי ישראל לשופטם (שמואל א'
 5 טו-טז) 'ותשובתו הרממה כי שם ביתו' - שב לעיר רמה, ששם היה
 6 ביתו. ואמר רבי יוחנן, לשם מה השמיענו הכתוב שביתו היה ברמה,
 7 והרי דבר ידוע הוא שביתו היה שם, אלא התיבות 'כי שם ביתו'
 8 מוסבות על הערים הנזכרות בפסוק שלפניו, שהיה שמואל מסובב
 9 בהם לשפוט את ישראל, כמו שנאמר (שם טז) 'והלך מדי שנה בשנה
 10 וסבב בית אל והגלגל והמצפה', עליהם אמר 'כי שם ביתו', משום
 11 שכל מקום שהלך שם, ביתו עמו - היה נושא עמו את הכלים
 12 הנצרכים לשימוש, ואהל לדור בו, כדי שלא ליהנות מאחרים.

13 הגמרא דורשת פסוקים נוספים בענין השונמית: נאמר בענין השונמית
 14 לאחר שאלישע התארח בביתם כמה פעמים (מלכים ב' ד ט) 'ותאמר
 15 אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא'. אמר רבי
 16 יוסי ברבי חנינא, מכתב - מכך שאמרה לבעלה שעכשיו נודע לה
 17 שהוא איש קדוש, ומשמע שבעלה לא ידע זאת, יש ללמוד, שהאשה
 18 מפרת באורחיו יותר מן האישה.

19 נאמר בפסוק הנזכר שאמרה השונמית 'הנה נא ידעתי כי וגו' קדוש
 20 הוא'. מבררת הגמרא: מנא - מדיכין ידעה והכירה בו שהוא קדוש.
 21 אומרת הגמרא: נחלקו בכך רב ושמואל. חד - (אחד מהם) אמר,
 22 שלא ראתה וזכר עובר על שולחנה - שראתה ששולחנה קדוש
 23 כמקום המזבח, שלא היה נראה בו שרץ טמא, כמו ששנינו (בבבב פ"ה
 24 מ"ד) שלא היה זכור נראה בבית המטבחים שבבית המקדש. וחד
 25 אמר, קדין של פשתן הציעה על מפתו, ולא ראתה קרי עליו,
 26 וזמה הבינה שעושה סייג למחשבותיו, ולכן לא באה לו טומאה זו
 27 וזמה מהרהורים רעים.

28 הגמרא מוסיפה לדרוש את הפסוק: נאמר בפסוק הנזכר 'איש אלהים
 29 קדוש הוא', אמר רבי יוסי ברבי חנינא, יש לדייק מיתור תיבת
 30 'דוא', הוא - אלישע, קדוש, ומשירתו גיחזי, אינו קדוש. וכמו
 31 שניאמר כשבאה האשה השונמית לומר לאלישע שבנה שגולד לה
 32 בהבטחתו מת (מלכים ב' ד כז), יתבא אל איש האלהים אל הנה ותחוק
 33 ברגליו ויגש גיחזי להדפה, ואמר רבי יוסי ברבי חנינא, תיבת
 34 'להדפה' היא נוטריקון של 'הוד יפיה', וכוונת הכתוב לומר שאחזה
 35 בהוד יפיה - בדדיה.

36 הגמרא דורשת את המשך הפסוק: נאמר בפסוק הנזכר, 'הנה נא
 37 ידעתי כי איש אלהים וגו' עובר עלינו תמיד, אמר רבי יוסי ברבי
 38 חנינא משום רבי אליעזר בן עקיבא, מתיבת תמיד' יש לדרוש, כל
 39 המארח תלמיד חכם בבתו ובמהנהו מנכסיו מעלה עליו
 40 הכתוב כאילו מקריב תמידין.

41 הגמרא מביאה דרשות נוספות שאמר רבי יוסי ברבי חנינא בשם רבי
 42 אליעזר בן עקיבא: אמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן
 43 עקיבא, אל יעמוד אדם במקום גבוה ומסביבות המקום שנמצא בו
 44 ויתפלל, אלא יעמוד במקום נמוך ויתפלל, שניאמר (תהלים קל א)
 45 'ממעמקים קראתיה ה'. תניא נמי הכי - וכן שנינו בברייתא כמו
 46 שאמר רבי אליעזר בן עקיבא, לא יעמוד אדם לא על גבי כסא ולא
 47 על גבי שרפה - (כסא קטן שמניחים עליו את הרגלים) ולא במקום
 48 גבוה ויתפלל, אלא יעמוד במקום נמוך ויתפלל, לפי שאין גבהות
 49 לפני המקום, שניאמר 'ממעמקים קראתיה ה', וכתב - וכן כתוב
 50 (תהלים קב א) 'תפלל לפני כי יעמך', משמע שהתפלה המקובלת היא
 51 כשהיא באה בדרך ענוה ושפלות, ומעידה במקום גבוה היא דרך
 52 גאווה.

53 ואמר רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן עקיבא, המתפלל
 54 תפלת שמונה עשרה, צריך שיקוין את רגליו - שיחבר את שתיקו
 55 ויכוונו זו כנגד זו, כדי להדימות למלאכים שרגליהן נראות כרגל
 56 אחת. שניאמר בדמות המלאכים שראא יחזקאל (יחזקאל א' ט) 'ורגליהם
 57 רגל ישרה' - נראות כרגל אחת.

58 (אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן) ואמר רבי יוסי ברבי חנינא משום
 59 רבי אליעזר בן עקיבא, מאי דכתיב - מה משמעות הכתוב (ויקרא ט